

МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ, РОСІЙСЬКОЮ,
ПОЛЬСЬКОЮ ТА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВАМИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

*Міжнародної
науково-практичної конференції
молодих вчених,
курсантів і студентів*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Львів – 2014

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

канд. техн. наук	Рак Т.Є. – головний редактор
канд. техн. наук	Половко А.П. – заступник головного редактора
д-р техн. наук	Гащук П.М.
д-р техн. наук	Грицюк Ю.І.
д-р техн. наук	Гудим В.І.
д-р техн. наук	Гуліда Е.М.
д-р психол. наук	Кривописина О.А.
д-р с.-г. наук	Кузик А.Д.
д-р техн. наук	Рак Ю.П.
д-р техн. наук	Семерак М.М.
д-р фіз.-мат. наук	Стародуб Ю.П.
д-р фіз.-мат. наук	Тацій Р.М.
канд. техн. наук	Башинський О.І.
канд. геолог. наук	Карабин В.В.
канд. техн. наук	Кирилів Я.Б.
канд. фіз.-мат. наук	Меньшикова О.В.
канд. хім. наук	Мірус О.Л.
канд. техн. наук	Пархоменко Р.В.
канд. техн. наук	Рудик Ю.І.
канд. техн. наук	Шелюх Ю.Є.

УДК 159.942.71

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД
РАНЬОЇ ЮНОСТІ***Ляховець К. А.***Германович О. Р.**, викладач кафедри практичної психології та педагогіки;
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності.

Період ранньої юності характеризується психічними трансформаціями, кризами, які пов'язані із дисбалансом у емоційній сфері суб'єкта. Тому, оволодіння технологіями навчання і виховання – що є провідною діяльністю особистості у період ранньої юності ускладнюється через тиск сучасних вимог на її психіку, яка активно розвивається у цьому віці. Цим фактом актуалізується потреба дослідження особливостей розвитку емоційної сфери особистості в період ранньої юності.

Юнацький період розглядається як такий, під час якого суперечності розвитку набирають особливої гостроти. Це зумовлено емоційними явищами, що свідчать про перехід від дитинства до дорослості, що супроводжується якісною перебудовою усіх сторін розвитку особистості. Саме у цей період відбувається усвідомлення своєї індивідуальності, змінюється її ставлення до навколишнього світу, до себе, до інших людей, відбувається перебудова потреб та мотивів, поведінки.

Незважаючи на те, що у психології є чимало робіт, у яких розглядаються ті чи інші аспекти емоційної сфери юнаків (Т.О.Гаврилова, І.В.Дубровіна, І.С.Кон, А.Є.Лічко, А.М.Прихожан, Ф.Райс, А.О.Реан та ін.), фактично відсутні дослідження, в яких вивчалися б індивідуально-психологічні особливості емоційних реакцій юнацтва, особливо у контексті спілкування з групою однолітків.

Емоції – особливий клас суб'єктивних психологічних станів, які відображають у формі безпосередніх переживань, відчуттів приємне й неприємне, відношення людини до світу, людей, процес і результати її практичної діяльності. До класу емоцій відносяться настрої, почуття, афекти, пристрасті, стреси. Ці емоції включені в усі психічні процеси й стани людини, та супроводжують будь-які прояви її активності [1, с. 260].

Надзвичайно складною, суперечливою стадією життєвого шляху, в якому закладається ціннісний фундамент особистості та обирається життєва філософія, є старший шкільний вік або ранній юнацький вік. У цей період виникають значні труднощі, пов'язані з інтенсивним учбовим навантаженням та емоційним напруженням, неминучим під час вибору професії і підготовки до вступу в доросле життя.

Ранній юнацький вік, на думку А. Є Лічко, – це критичний період для виникнення психопатій, появи психічних травм та девіантної поведінки [2, с. 136]. Старші школярі виявляють дуже високий, по відношенню до інших вікових періодів, рівень тривожності в усіх сферах спілкування, особливо зростає тривожність у спілкуванні з батьками та дорослими. Проблеми з батькам, головним чином пов'язані з непорозумінням – деякі батьки не встигають за змінами, що стрімко відбуваються з їхніми дітьми. З однієї сторони дитина прив'язана до своїх батьків і чекає від них розуміння, з іншої вона претендує на більшу самостійність у рішенні якихось справ і проблем.

Узагальнення теоретичних та емпіричних даних відносно раннього юнацького віку (Левітов І. А., Кон І. С. та ін.) [3], засвідчує, що характерними рисами цього вікового періоду є підвищена емоційність, яка знаходить відображення у розвитку почуттів дружби й любові, високому рівні емпатії. Рівень тривожності високий в 15-16 років, а наприкінці 16 років спадає, але до 17 років знову зростає. Загалом цей період характеризується особистісною стабілізацією, зменшенням невпевненості в собі, внутрішньої небезпечності й тривожності, почуттів залежності й неповноцінності.

Характеризуючи емоційну сферу сучасного юнацтва, дослідники (Г. Крайг, А.М. Прихожан, Ф. Райс та ін.), перш за все, відмічають її особливу уразливість, схильність до виникнення підвищеної тривожності, до депресивних станів, нейротизму, агресії тощо [4].

У представників раннього юнацького віку різноманітнішими стають способи вираження емоцій, збільшується тривалість емоційних реакцій, які викликаються короткочасним роздратуванням, і т.д. Якби доросла людина реагувала на всі подразники з безпосередністю дитини, вона би загинула від емоційної нестійкості – адже коло значимих для неї відносин набагато ширше дитячих. Однак дорослого рятує розвиток ефективних механізмів внутрішнього гальмування і самоконтролю, а також здатність вибірково реагувати на зовнішні впливи [4, с. 21].

Новітні дослідження відкидають думку про ранній юнацький та підлітковий вік як «неротичний» період розвитку. У більшості людей перехід з підліткового віку в юнацький супроводжується поліпшенням комунікативності й загального емоційного самопочуття. За даними американського психолога Р. Кеттела, від 12 до 17 років помітно поліпшуються показники по таких факторах, як товариськість, легкість в спілкуванні з людьми, домінантність (наполегливість, змагальність, прагнення очоловати), тоді як загальна збудливість, навпаки, знижується.

В роки раннього юнацтва спілкування висувається на перше місце, воно відіграє важливу роль у формуванні особистості. Відсутність навичок спілкування змушує юнака бути похмурым, незадоволеним собою. Такі особи помітно відстають у навчанні, нерідко конфліктують з дорослими і з однолітками. Не успішність у спілкуванні з однолітками, батьками, педагогами часто приводить до болісних емоційних переживань.

Емоційність розглядають як стійку властивість індивідуальності, як одну із психологічних складових темпераменту (Б.М.Теплов, В.Д.Небиліцин, А.С.Ольшаннікова), яка виконує системоутворюючу функцію у структурі рис особистості та окремих її якостей (О.П.Саннікова); емоції (В.К.Вілюнас, Г.С.Костюк, О.Я.Чебикін та ін.) та емоційність (А.С.Ольшаннікова, О.І.Палей) беруть участь у регуляції діяльності, є детермінантами успішності діяльності та спілкування (О.П.Саннікова).

Таким чином, конструктивний розвиток емоційної сфери особистості в період ранньої юності дозволяє реалізувати найактуальнішу потребу сьогодення – виховання людини як суб'єкта власної життєдіяльності, також, дозволяє досягнути передумов для найбільш повного розкриття потенціалу особистості, що є основною метою сучасної освіти.

Література:

1. Рубинштейн С. Л Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 1999. – 720 с.
2. Личко А. Е. Подростковая психиатрия. – Ленинград: Медицина, 1985. – 416 с.
3. Левитов Н. Д. Психология старшего школьника. – М.: Госуд. учеб.- педагог. изд-во Мин. просвещения РСФСР, 1955. – 216 с.
4. Райс Ф. Психология подросткового и юношеского возраста. 8-е издание. – СПб.: Питер, 2000. – 624 с.

УДК. 159.9:37.015.3

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТА В ПЕРІОД НАВЧАННЯ У ВІЙСЬКОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Ніколенко А. Ю.

Гнатишин І.Л., канд. пед. наук,
старший викладач кафедри практичної психології та педагогіки
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

В умовах військових навчальних закладів молода людина потрапляє під вплив потужних стрес-факторів, серед яких одним з найбільш руйнівних є відносна соціальна ізоляція, що перешкоджає спілкуванню. Питання впливу навчальних закладів на становлення особистості студента вивчали такі науковці, як Л. М. Джигун, Еріх Фромм та багато інших відомих дослідників. Однак воно потребує подальшого розгляду, що зумовило вибір теми наших тез.